

zadostuje, če dela 3 ali 4 dni v tednu? (Živo ugovarjanje na levi.)

Meni je bilo le na tem, naj Vam dokazem, da ni resnica, če se trdi, da je slov. kmetu neizogibna potreba, da zna nemški. Ne, v oni misli ni resnice in gospôdi se bode že treba odvaditi misli, da so za Slovence tako lep kos previdnosti božje. Mi čislamo nemški jezik, čislamo ga še more biti višje, kakor je prav, toda kar se tiče priučanja nemškega jezika, kako in kje se ga naj učimo, v tem ne maramo nič jerobov in moramo pridržati sebi pravico, da to določimo. Nas skrbi ubogo malo, kako se vravnajo ljudske šole za nemško deco, moramo pa za to vsak napad od nasprotne stranke na naše šole odbiti z vso resnobo. In pride tu dež. odbor pa nam govori o čudnem daru, ki nam ga hoče dati z znanjem nemščine. Mi pa vprašamo: kdo so ti gospodje, ki nam ponujajo ta dar? in ko slov. ljudstvo vidi: to so tisti gospodje, ki se upirajo temu, da dobijo Slovenci v najvažniši napravi dežele, ki razpolaga leto na leto z milijoni davka, ki ga plačuje precejšnji del tudi slov. ljudstvo — v dež. odboru svojega zastopnika, tedaj se ga loti pač nezaupanje in mora si reči: Timeo Danaos et dona ferentes (t. j. strah me je te gospôde, če prav drže dar v rokah. Ured.)

Mi smo zoper to, da se vpelje nemščina v slov. ljudske šole, iz uzrokov zdravega vzgojstva, kakor Vam je to razkazal moj tovariš, dr. Lipold. Vrhu tega pa še tudi zato, ker se kratko in malo nič ne more doseči, kar se s tem poukom namerava, nekaj, kar priznava tudi dež. odbor v svojem pismu. Dež. odbor pravi sam, da ovira veliko število učnih predmetov podučevanje v nemškem jeziku in to celo tedaj, ako se odločijo posebne ure za obvezno podučevanje v nemščini. Tedaj pa se pač vsiljuje predmet v ljudske šole, v kateri za-nj ni mesta. Podučevanje v tujem jeziku je za deco, ki ne zna tega jezika, prava muka in torej bi pač naj ne trpinčili s tem dece brez potrebe!

Še drugi uzrok. Mi smo razvideli, da se skrbi za poučevanje v nemškem jeziku na slov. ljudskih šolah samo le zato v toliki meri, da jim postane ljudska šola pripomoček za izdatno ponemčevanje. Mi imamo v tem oziru zelo žalostne skušnje. Ko sem jaz hodil v šolo — to je bilo pred 1870 —, bil je slov. jezik še edini učni jezik, za učenje nemškega jezika ste bili dve uri v tednu. Ko sem pa bil pozneje kot pravoslovec pri skušnji na konci leta, zavzel sem se nad spremembo: ne več nedolžni učni predmet, ne, nemški jezik Vam je postal učni jezik ter riva vse druge reči pod-se in njega se naj uči deca pred vsem in nad vse. Ljudska šola je potisnjena za golo učilnico nemškega jezika. Jaz sem si dal predložiti načrt, ki ga je dež. šolski svet napravil za podučevanje in

sem iskal, kaj da je odločil za nemščino, toda jaz nisem našel, v katerih urah bi se deca naj učila nemški. Kasneje sem pa izvedel, kaj da to pomeni; izvedel sem, da je rekel n. pr. c. kr. okr. šolski nadzornik v Celji, Blaže Ambrožič, učiteljem, ki so ga vprašali, kje bi našli časa za podučevanje v nemškem jeziku, tako le: V načrtu se nahaja število ur za podučevanje v materinem jeziku, materin jezik pa drugi dež. jezik sta eno in isto! To je torej z drugo besedo: v tistih urah, v katerih je učiti materin jezik, mora se učiti nemški jezik. Ali to okr. nadzornikom ni zadosta. Nemški jezik se uči zato, naj se slov. otrok privadi, da nemški misli ter v govoru in v pismu ume nemški jezik. Za to pa je bilo premalo ur. Učitelj še zato mora v vseh učnih predmetih vaditi deco, da govori nemški ter jih ponavlja nemški in tako je priprosti učni predmet: nemški jezik prestopil v vrsto: učni jezik in sicer na prvo mesto.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Cena vinu do 8. decembra t. l.

Na Spodnjeavstrijskem so imeli letošnjo jesen v obče slabo branje; kriva je temu trsna uš, peronospora in neugodno vreme. Zato pa je letos tudi vino tam dražje, kakor druga leta. Vino iz leta 1887 cenijo po 20—22 fl., 1887 po 17—20 fl., 1890 po 14—17 fl. za 100 litrov. Najbolj se povprašuje po 1886. letniku, ter istega plačujejo po 28 fl. za 100 litrov.

Zadovoljniji s svojo bratvo so Madjari, to posebno še v okolici Požunski. Le tisti vinogradniki, pri katerih so bili ugodno vreme zakasnili, ter jim je prezgodnji mraz grozdje poparil, dobili so nekoliko manje in slabejše vino. Kakor se iz tega kraja javi, kazal je med drugimi grozdnimi vrstami beli burgunder 27 odstotkov cukra, rmeni klešec (g. Ortlieber) 31, to je vrsta, ki pri nas dobro vspeva, ter je vredna, da bi jo pomnoževali; žlahtnina, zdenunika, ali ranfolina bela in rdeča imela je 22 odstotkov, zelenič (ni zelenika!) 22 odstotkov, drobna graševina 23, veltelinec zeleni 19, moravna 24 odstotkov cukra. Povpraševanje za vinom je tako močno, da zaloga zahtevam ne more zadostiti. Belo vino, novo plačujejo po 16 fl. za 100 litrov; lansko po 18 fl., starejše po 20 fl. Enaka je vinska cena v okolici Blatnega jezera. V obližji mesta Ruszt je cena še nekoliko višja: 19—20 fl. za novo vino, katero so še pred komaj četirimi tedni po 15 fl. plačevali.

Posebno je pa tu poskočila cena črnemu vinu, katero plačujejo po 24 fl. za 100 litrov. — Tudi hrvatsko vino stoji sedaj vže za 80% višje v ceni, kakor lansko leto v tem času.

Letos je uvedla madjarska vlada v Madjarskem in Hrvatskem novo dačo, po kateri morajo krčmarji, razun dosedanje, plačevati še posebno dačo od vsakega litra, bojda 7 kr. za liter. Krčmarji s tem seveda niso bili zadovoljni, ter se hudo tožijo, da ne morajo izhajati. Zares pa je v samem Zagrebu v teku zadnjih tednov 20 krčmarjev zaprlo svoje butike. Mislimo pa, da kljubu temu še ostane zmiraj dosti krčmarjev na svetu.

V Nemčiji — na Virtemberskem, v okolici mesta Esslingen, prodajajo letošnje vino po 160 fl. — 180 fl. za štrtinjak, vendar so pa tam vina tudi vsled tega boljša, ker mali vinogradniki skupno prešajo svoje grozdje. V okolici Vesigheim prodajajo letošnje vino po 30 fl., lanjsko po 35 fl., — a najceneje po 10 in 14 fl. za 100 litrov. —č.

Sejmovi. Dne 19. decembra pri sv. Ani na Teharji. Dne 20. decembra v Brežicah. Dne 22. decembra v Laškem trgu. Dne 23. decembra v Gradci za rogato živino.

Dopisi.

Od Brežiškega okraja. Težko smo dočakali, da so se volitve volilnih mož razpisale za okrajni zastop. Kakor kažejo imena volilnih mož, je še koj povoljno, čeravno ne prav dobro, ker še nekaj občin tiči v senci nemčurjev, ter se vedno še ne čutijo gospodarjev na lastni zemlji. Med najslabše gledé narodnosti gre občina Bizeljsko; tam še vedno nemčurski veter brije ter še imajo vedno prusaka za občinskega tajnika. Ona bo poslala take može volit, kakor vselej, da bojo v nemški rog trobili. Bojzno si je tudi enakega moža izbralo, ki je za vse drugo, kakor za moža, ki bi za narod kaj storil. Tretja bo gotovo Selska občina; nje župan bo gotovo zopet desertiral ali pa Lastniku roko podal. Četrta pa bo menda njegov sosed iz Gaberja, mož nemškega uradovanja; druge občine Dobovske župnije so vse značajne, imajo vse vrle župane. Ne vemo, kako se bojo kaj obnesle občine Zakot, Videm in Pleterje. Kdor nekoliko vidi in zna računati, dobro čuti, da se tako gospodarstvo, kakor je zdaj pri okrajnem zastopu, ne more dolgo držati, zadnji čas je, da se kmet zdrami, dokler ga ne preženejo iz očetove hiše strašne doklade sedanjega časa. Vsak lahko vidi gospodarstvo okrajnega zastopa; ako se kaki most dela, nikoli ni dražbe, da bi se videlo, kdo bi delo za nižje prevzel, ampak odda se tebi nič, meni nič. Tako gre pri vsakem početji, ubogi kmet plačaj zadnji groš, tako, da nas če vse uničiti; cestnarji se le taki nastavlajo, ki so „gospodu“ tajniku „na roko“, da mu hodijo drva cepit. Ustanove le takim dajejo, ki so njih mišljenja, ali to jim ne pride

na misel, da bi ubogemu kmetu vinskih trt pri-skrbeli in tako pomagali mu do boljšega blagostanja; njim je še celo menda ljubo, da bi vsi slovenski kmetje izginili, da bi posestva Südmark dobila in najraje bi menda svoje nemške brate nastanili. Vidiš, drugi kmet, kako so naši nemški (?) bratje dobri; nas pri vsaki priliki imenujejo „dummer Bauer“, le za časa volitve nas poznajo in tedaj se nam hlinijo. Nam tudi veljajo besede sv. pisma: Ko se je Gospod približal Jeruzalemskemu mestu, se je razjokal in rekel: oh da bi vsaj ti spoznalo dneve svojega obiskovanja. Tako naj bi mnogi spoznali čas volitve in dobro prevdarili, koga naj bi volili. Vsaki k svojim; tako naj kmet kmeta, poštenjaka voli, ne pa škrijea. Ako bodo imeli poštenjaki večino v zastopu, bodo vedno skrbeli za dobre ceste in za okrajne naprave, za šole verske, v prvi vrsti pa še za to, da se ubogemu kmetu pomore do novih trt, da se bodo pravično ustanove delile. Ti si bojo poiskali zvestih uradnikov, da bodo svoje posle na tanko izvrševali, ne pa v krčmi podobice premetavali in rodoljube črnili, in za šulverein mešetarili. Po tem nič ne pomaga jadikovanje, le zdaj je čas, pri volitvi pokažite svojo poštenost! Ako Vas bodo hodili pregovarjat in Vam pošiljali pisma, kakor jih je g. Pregel ob času deželne volitve razpošiljal, recite jim: pustite nas! Vi volite svojih 11 zastopnikov v mestu, kakor hočete, čeprav same šulvereinovce, mi bomo pa svoje volili, ki z nami že davno Vaš jarem čutijo, mi imamo že dovolj svojih zaupnih mož in tudi poštenih gospodov, ki so kmečki sinovi in z nami mislijo: ako potrebujemo svetov, bomo že vedeli njih za svet prašati. Vi popačenci in odpadniki si pa v „rajhu“ svoje iščite! In tako se jih bote odkrižali, da Vam ne bojo vedno limanie nastavljali. Storitorej, rojaki, svojo dolžnost. Vi ne bote samo za-se glasov oddali, na Vas se bojo ozirali na dan volitve vsi davkoplačilci, da jim breme olajšate; ako zvesti zastop izvolite, bote lahko dali odgovor svojim volilcem, enkrat pa tudi pred Bogom. Trdno se držite in le tiste volite, katere Vam bojo zaupni možje in gospodje priporočali in njih imena proglasili.

Od Pesnice. (Pozor!) Znano je, kako pristranski so postopali pri ljudskem štetju pred desetimi leti. V krajih, kjer jim nihče ni gledal na prste, vprašali so slovenske prebivalce le, če znajo nemški in že so jih zapisali med Nemce. Na tak način so v neki mali fari blizu Maribora, ki šteje nekaj čez 1000 duš trdo slovenskih, našteali celo 100 Nemcev, da-si še enega ni. In ko bi vse „dajeverderbarje“ soštel, tudi še ne bi vsak dan v enem mesecu svojega imel. Tako tedaj se nam godi tu ob Pesnici, kjer hočejo z nameravano železnico zadnjega Slovence zapeljati v germansko žrelo. Bog nas varuj!